

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปการวิจัย

การวิจัย เรื่อง "การถือแพ่งและการลงโทษ" ทำให้เราทราบว่า มีแนวความคิดที่ขัดแย้งกัน 2 ฝ่าย ในการมองปัญหา คือฝ่ายที่สนับสนุนการลงโทษการถือแพ่ง ไม่ว่าการถือแพ่งนั้นจะชอบธรรมหรือไม่ก็ตาม ส่วนอีกฝ่ายหนึ่ง คัดค้านการลงโทษการถือแพ่งที่ชอบธรรม ถ้าเรามองอย่างผิวเผินจะเห็นว่าความคิดเห็นดังกล่าว เกิดจากความขัดแย้งในปัญหาทฤษฎีการลงโทษ ระหว่างฝ่ายทฤษฎีทดแทนความผิดทางกฎหมาย, ทฤษฎีป้องกัน และทฤษฎีคิดแปลงนิสัย กับฝ่ายทฤษฎีทดแทนความผิดทางศีลธรรม แต่ถ้าเราพิจารณาไปถึงพื้นฐานของปัญหา เราก็จะพบว่า ต้นตอความขัดแย้ง ระหว่างฝ่ายที่สนับสนุนกับฝ่ายที่คัดค้านการลงโทษการถือแพ่งที่ชอบธรรมนั้น เกิดจากความขัดแย้งในการมองปัญหาในเรื่อง ความเกี่ยวข้องกับระหว่างกฎหมายกับความยุติธรรมต่างกันกล่าวคือ

1. ฝ่ายที่สนับสนุนการลงโทษการถือแพ่งเห็นว่า กฎหมายกับความยุติธรรม เป็นเรื่องที่แตกต่างกัน หรือถ้ายอมรับว่าเกี่ยวข้องกับยอมรับในฐานะที่ ความยุติธรรม เป็นเรื่องสำคัญรองลงไปจากการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด นับว่าแนวความคิดนี้ ใ้ได้รับอิทธิพลอย่างสูงจากสำนักกฎหมายบ้านเมือง (Legal Positivism) ซึ่งถือว่า กฎหมายเป็นคำสั่งของรัฐธาภิปัตย์ ดังนั้นถ้าผู้กำหนดมาตรการการลงโทษการถือแพ่งที่ชอบธรรมก็อาจถูกลงโทษได้ เพราะผู้ที่ถือทัศนะนั้นยอมไม่เห็นด้วยกับการ ชัดขึ้นกฎหมาย ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ ทั้งสิ้น ปัญหาที่ถือถ้าเราเห็นด้วยกับความคิดนี้ การเปลี่ยนแปลงกฎหมายยุติธรรมน่าจะทำได้อย่างชอบธรรม เพียง 2 ทาง เท่านั้นคือ

1.1 การเปลี่ยนแปลงตามช่องทางที่ รัฐธาภิปัตย์ยินยอม ซึ่งถ้า รัฐธาภิปัตย์ไม่เห็นด้วย การเปลี่ยนแปลงก็ไม่มีทางเป็นไปได้

1.2 การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากผลสำเร็จของการปฏิวัติ เพราะการที่ขึ้นมาเป็นรัฐราชาธิปไตยใหม่ ก็ย่อมมีอำนาจในการ เปลี่ยนแปลงกฎหมายได้อย่างชอบธรรม

ดังนั้น ทิศนะการมองการ ลงโทษด้วยแนวความคิดแบบนี้จึงไม่น่าถูกต้อง เพราะเท่ากับว่าประชาชนไม่มีสิทธิในการ เปลี่ยนแปลงกฎหมายเลย เนื่องจากถ้าเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็น เรื่องของรัฐราชาธิปไตย เป็นเรื่องของอำนาจ จึงนับว่าหลักการนี้ไม่เหมาะสมกับความคิดแบบประชาธิปไตย

ส่วนฝ่ายที่ยอมรับความยุติธรรมเป็นเรื่องรองนั้น พวกนี้จะได้รับอิทธิพลจากสำนักกฎหมายบ้านเมืองเช่นกัน แต่ก็อยู่ในลักษณะที่ผสมกับอิทธิพลความคิดแบบประโยชน์นิยมโดยจะเห็นว่ากฎหมายย่อมดีกว่าคำแนะนำ หรือคำขอร้อง เพราะว่าการศึกษา กฎหมายจะทำให้สังคมเป็นระเบียบเรียบร้อย พวกนี้จึงมองว่าการผ่อนปรนต่อการถือแพ่ง จะเกิดโทษมากกว่าเกิดประโยชน์ เนื่องจากจะทำให้คนละเมียดกฎหมายมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อยังไม่มีมาตรการที่รัดกุมพอในการแยกแยะความจริงใจของผู้ถือแพ่ง การลงโทษไว้ก่อนเพื่อปกป้องกฎหมายจึงเป็นความชอบธรรม

2. ฝ่ายที่คัดค้านการลงโทษ พวกนี้จะมองว่ากฎหมายกับศีลธรรมเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กัน การลงโทษมีไว้เพื่อปกป้องคุณค่าทางศีลธรรม ฝ่ายนี้จะได้รับอิทธิพลจากสำนักกฎหมายธรรมชาติเป็นหลักสำคัญ ข้อสรุปของพวกที่มีแนวความคิดนี้คือ การถือแพ่งที่ชอบธรรมไม่ควรถูกลงโทษ เพราะการถือแพ่งสิ่งที่น่าให้อภัยทางศีลธรรม

3. จากการเปรียบเทียบถึงเหตุผลทั้ง 2 ฝ่ายในวิทยานิพนธ์นี้ ได้แสดงให้เห็นเหตุผลที่หนักแน่นกว่าของทัศนะที่เชื่อว่าความยุติธรรมเกี่ยวข้องกับในฐานะที่เป็นจุดหมายของกฎหมาย ดังนั้นทฤษฎีการลงโทษที่ควรนำมาใช้กับการถือแพ่ง จึงควรถือเอาทฤษฎีทดแทนความผิดทางศีลธรรมเป็นหลักในการตัดสิน

4. ข้อสรุปที่เราได้อีกอันหนึ่งก็คือ การถือแพ่งน่าจะเป็นวิธีการที่มีส่วนส่งเสริมและพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้ก้าวหน้าขึ้น ไม่เพียงแต่ดูจากผลดีของการถือแพ่ง ที่เกิดจากขบวนการเรียกร้องสิทธิเท่าที่เป็นมาในอดีต แต่คำนึงถึงความคิดเกี่ยวกับมนุษย์ในอุดมคติแบบประชาธิปไตยแล้วก็จะเห็นว่า การส่งเสริมภาวะอิสระของปัจเจกชน

(Individual Autonomy) นับเป็นเป้าหมายสูงสุดของปรัชญาการเมืองแบบประชาธิปไตย ดังนั้นข้อโต้แย้งที่ว่า การถือแฟงไม่จำเป็นจะเป็นสิ่งที่ชอบธรรมได้ในระบอบประชาธิปไตย จึงควรถูกเปลี่ยนเป็นคำกล่าวที่ว่า การถือแฟงเท่านั้นที่ชอบธรรมที่สุดในระบอบประชาธิปไตย

5. ในบทที่ห้าของวิทยานิพนธ์จึงได้แสดงเหตุผลทางปรัชญาอย่างหลากหลาย ที่ชี้ให้เห็นว่าควรจะผ่อนปรนการลงโทษต่อการถือแฟงที่ชอบธรรม เช่น ถ้าเรายอมรับว่าการถือแฟงต่อกฎหมายที่ไม่ยุติธรรมเป็นสิ่งที่ควรทำ การลงโทษต่อการถือแฟงก็เป็นการค้ำคนเอง เพราะการลงโทษเท่ากับเป็นการปกป้องกฎหมายไม่ยุติธรรมฉบับนั้น ส่วนเหตุผลอีกข้อหนึ่งก็คือ ความล้มเหลวในการถือแฟงต่อกฎหมายที่ไม่ยุติธรรมก็อาจทำให้ถูกลงโทษได้ กรณีคำพิพากษาของศาล ณ เมืองนูแรมเบิร์กต่ออาชญากรรมสงครามสามารถนำมาเป็นอุทาหรณ์ได้เป็นอย่างดีในเรื่องนี้

6. ในตอนท้ายของบทที่ห้ายังได้แสดงให้เห็นว่าการผ่อนปรนต่อการถือแฟงสามารถทำได้โดยไม่รื้อต่อระบบกฎหมาย โดยการเรียกร้องให้อัยการหรือผู้พิพากษาใช้อำนาจดุลยพินิจไม่สั่งฟ้องหรือยกฟ้องในกรณีของการถือแฟงที่ชอบธรรม หรือโดยการขยายหลักกฎหมาย เรื่องความจำเป็นและป้องกันความเสียหายที่มากกว่าให้กว้างขึ้น (กฎหมายอาญาของไทยบัญญัติไว้ในมาตรา 67) คือมีไว้เพียงแต่ความจำเป็นและป้องกันความเสียหายที่มากกว่าทางร่างกายหรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่ต้องครอบคลุมถึงความจำเป็นและป้องกันความเสียหายที่มากกว่าทางศีลธรรมด้วย และถ้าเรายอมรับหลักความจำเป็นในการเลือกความเสียหายที่น้อยกว่าทางศีลธรรมนี้ โดยการออกกฎหมายรองรับ ก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถือแฟงได้มีสิทธิแก้ข้อกล่าวหาของตนเองได้อย่างถูกกฎหมาย

7. ปัญหาในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นจากการยอมเปิดโอกาสให้ผู้ถือแฟงแก้ข้อกล่าวหาทางศาลได้ที่ติดตามมีหลายประการ เช่น เราอาจจะไม่สามารถประกันอคติจากผู้พิพากษาหัวเก่า ที่คิดว่า การไม่เชื่อฟังกฎหมายย่อมผิดเสมอ แต่ก็เป็นการป้องกันได้ระดับหนึ่งต่อทัศนะว่าการไม่เชื่อฟังกฎหมายถูกชนิดต้องถูกลงโทษ อย่างไรก็ตามการตัดสินลงโทษและการยกเว้นการลงโทษ ก็ไม่ควรจะสิ้นสุดในศาลเดียวอย่างน้อยต้องมีการพิจารณา

ในศาลอุทธรณ์อีกครั้งหนึ่ง เพื่อป้องกันอคติของผู้พิพากษา และในขณะที่เดียวกันก็เพื่อเป็นการสร้างเครื่องป้องกัน ไม่ให้มีการผู้หาผิดธรรมดามีโอกาสหลอกลวงศาลได้อย่างง่าย ๆ

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การพิสูจน์ความจริงใจของผู้ฟ้องแพ่ง เท่าที่ได้เสนอไว้เป็นแนวทางในเบื้องต้นมี 5 ข้ออาทิเช่น การศึกษาภูมิหลังผู้ฟ้องแพ่ง, การทดลองปฏิบัติตามช่องทางที่กฎหมายเปิดไว้ให้แล้วแต่ล้มเหลวเป็นต้น ในบางประเทศ เช่นสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีกฎหมายยกเว้นการเกณฑ์ทหาร ต่อผู้ที่คัดค้านโดยมโนธรรม (Conscientious Objector) ที่สามารถพิสูจน์มโนธรรมของตนให้ศาลเชื่อถือได้ มีการยอมรับฟังคำให้การจากพยานความประพฤติ (Character witness) ซึ่งเป็นบุคคลที่ชุมชนให้ความนับถือ เช่น ผู้อาวุโส, พระ เป็นต้น ในกรณีของการฟ้องแพ่งก็อาจจะนำวิธีการนี้มาปรับใช้ด้วยกันจะเป็นผลดี เพราะพยานความประพฤติย่อมใกล้ชิดและรู้ความเป็นไปของบุคคลได้ดีกว่าศาล คำให้การสนับสนุนหรือคัดค้านต่อข้ออ้างของผู้ฟ้องแพ่ง บางครั้งจึงมีน้ำหนักมากในการพิจารณาร่วมกับหลักฐานอื่นที่ผู้ฟ้องแพ่งนำมาเสนอต่อ การสร้างมาตรฐานที่รัดกุมในการพิสูจน์ความจริงใจ ของผู้ฟ้องแพ่งว่ามีความสำคัญมาก แต่ในวิทยานิพนธ์นี้ก็ยังไม่ได้นำเสนอในเรื่องนี้มากนัก เพราะเป็นปัญหาที่ต้องใช้เวลาไตร่ตรอง จึงเพียงแต่เสนอแนวทางที่จะเป็นจุดเริ่มต้นให้ผู้สนใจปัญหานี้ ได้ศึกษาอย่างละเอียดต่อไป

ข้อเสนอแนะ

แนวความคิดในการผ่อนผันการลงโทษต่อการฟ้องแพ่ง จะเป็นไปได้หรือไม่นั้น ความสำคัญในทางปฏิบัติมีว่ามิได้น้อยไปกว่าเหตุผลทางทฤษฎี ดังนั้นการหามาตรการการคุ้มครองผู้ฟ้องแพ่ง ออกจากการหลอกลวงของอาชญากรธรรมดา จึงเป็นสิ่งที่น่าจะช่วยกันแสวงหา เพราะวิธีในการปฏิบัติที่ใดแล้วจะช่วยส่งเสริม ความเชื่อมั่นในทางทฤษฎีให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ดังนั้นผู้ที่สามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการดังกล่าว จึงน่าที่จะอภิปรายในเรื่องนี้ให้ละเอียดและกว้างขวางต่อไป